

Som el que llegim

O potser llegim segons el que som. Dir que som el que llegim ens resulta entenedor perquè, de fet, generem criteris a partir del que llegim i del que escoltem i, si tenim la sort de llegir o escoltar paraules entenimentades, potser ens transformem en gent entenimentada. Entenem, gràcies a les paraules, la incertesa ambiental. Les paraules ens ajuden a reduir la incertesa perquè ens dona arguments d'adaptació a les fluctuacions d'aquest entorn: fluctuacions socials, estètiques, polítiques, econòmiques, etc. Amb les paraules, amb els conceptes que se'n desprenen, ens anticipem a la torrentada dels fets i, a vegades, és amb les paraules que generem torrentades.

Això és així perquè el nostre cervell està estructurat per generar analogies entre el que ja sabem, el que creiem i el que se'ns suscita de nou generant, en tot moment, recursos d'explicació que validin una cosa amb l'altra per no crear massa contradiccions entre el que suposem i el que realment passa. És per això que les paraules, i només les paraules, ens fan les persones que som. També és per això que sovint davant d'una idea nova, una que realment generi nous horitzons, primer solem tenir una reacció d'ingravedesa racional. D'incredulitat. Després, potser, un pessigolleig, una mena de goig (diguem) racional.

En la catalana llengua, per sort, tenim veritables gegants que han dedicat el seu talent, i el seu temps (tan reduït: una vida!) a les paraules. Joan Coromines, el gran lingüista, que va enllestir dues obres monumentals (*el Diccionari etimològic i complementari de la llengua Catalana i, encara, l'Onomasticom Cataloniae*) ens explica què hi ha al darrere de les paraules. El contingut ocult de les paraules ens informa, com si es tractés de la seva composició química, de les peces que acaben donant un significat al que llegim. Així, si busquem en el Diccionari de Coromines la paraula "sobirania", podrem entendre per què aquest concepte genera una polèmica còsmica, universal. Perquè és a l'entorn d'aquest concepte que entenem el que passa a Catalunya i a Crimea.

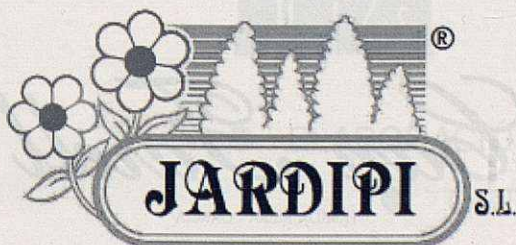

Som-hi. Serà un moment, no ens espantéssim, ara. La paraula "sobirania", ens ve donada directament de "sobirà" i, aquesta, del llatí *superior*, -oris "més alt", comparatiu de *superus* "el de dalt". El llatí "superior" va ser usat per entendre la diferència entre *jussans*, amb valor de vassalls i *sobirans*, els de més amunt. Això s'entén fàcilment si, a més, hi posem un exemple toponímic i ben proper: els textos antics parlen del Lliçà *jussà* i del Lliçà *sobirà*, com 'el de més amunt' o 'el de més avall' (un exemple, però, que encara avui porta a discutir el disbarat lingüístic de batejar oficialment el 'Lliçà de més avall' com a el Lliçà que està situat a la vall).

Entès això, quan algú parla de "sobirania" s'està referint, doncs, al valor de qui està més amunt. Ramon Llull, el gran escriptor, filòsof, místic, teòleg, professor i missioner mallorquí del segle XIII, i creador d'una llengua capaç de parlar de tot això, explica que "l'orde d'apòstol és *sobirà* a tots els ordes", en aquest sentit del més alt, suprem. I, encara, amb la mateixa arrel però en italià, tenim *soprano*, com a veu més alta, de timbre més agut.

Llegim, doncs, una frase: "El poble de Catalunya té caràcter de subjecte polític i jurídic sobirà". I ara, una altra: "*La soberania nacional reside en el pueblo español, del que emanan los poderes del Estado*". Entès? Sobirans o vassalls?

Ramon Vilageliu

C/. Font de Sant Cristòfol, s/n.
08187 Santa Eulàlia de Ronçana
www.jardipi.com

Tel. 93 844 65 56
Fax: 93 844 66 95
jardipi@jardipi.com